

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№10

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 1468 sahifa.

2025-yil, 26-oktyabr

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoirazimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKTSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li	
TO'LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li	
O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELLASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhaxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Kushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'ydinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA YERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQ TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	240
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO'LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA "YASHIL" MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoz Tuxtamurodovna	
INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI.....	255
Muzaffar Raximov	
UY-JOY KOMMUNAL XO'JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o'g'li	
INTERNATIONAL ORGANIZATIONS' APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL	268
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	273
Vohobov Hikmatillo Ma'mirjon o'g'li	
ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА	280
Тохинова Гуллола Миркамолевна	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA'LIMI BITIRUVCHILARINING O'RNI	287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM	292
Barno Erkayeva	
AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna	
DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	301
B.Sh.Mirzayev	
YOSHLAR BANDLIGIDA KO'NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	307
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH.....	311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА.....	317
Рахимходжаева Нодира Саидрахаловна	
QISHLOQ XO'JALIGI TA'MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	323
Ermonov Farrux	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLİYAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA'LIM YO'NALISHLARINI YO'LGA QO'YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	329
Turg'unov Bahtiyor Nuriddinovich	

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI	334
Amanbaev Amanali Orazbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI.....	338
Z. Teshayev	
O'ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	343
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	349
Ismailov Allayor Rashidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	355
Yusupov Farxod Adamboyevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO'NALISHLARI	359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	363
Saatmurotov Shohrux Zafar o'g'li	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR	369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO'SHIMCHA IMKONIYATLARI TO'G'RSIDA.....	374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA "XIZMATLAR IPOTEKASI" MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ.....	384
Суюнов Шохзодбек Мурод угли	
XORIJIY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA)	389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi	
KORXONALARDA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI HISOBGA OLIISHDA XORIJ TAJRIBASINI QO'LLASH	395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	399
Muminov Sherzod Kholmirzaevich	
DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	404
Azimov R.B.	
AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH	409
Xolto'rayev Islom Ilhomovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI	416
Sayipov Begzod Rahimovich	
TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI	422
Sadikov Iskandar Gayratovich	

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	433
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI	438
Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li	
РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ	446
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI	454
Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li	
TURISTIK KLASSTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	458
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI BOSHQARUVINING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA MODELLARI	462
Arziqulova Oybar chin Eshquvat qizi	
XIZMATLAR SEKTORIDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR VA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI QONDIRISH MEKANIZMLARI	467
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	472
Базаров Бердымурад Улугмуродович, Атавуллаева Саида Джумабекмуродовна	
TURIZM SOHASIDA KADRLAR SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI	478
Ho'jaqulov Bobur Rustam o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING RO'LI	483
Nabiyeva Muxabbat Djabirxanovna	
"HOW GREEN INVESETMENTS CAN EFFECT ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING COUNTRIES"	485
Farangiz Ma'rufjonovna Pirmatova	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURLAR MANBALARI VA ULARNING HAJMINI OSHIRISHNING ZARURIYATI	493
Abduraxmonov Akmal Nurmat o'g'li	
GLOBAL BOSHQARUV VA BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNING ROLI	498
M.Sh. Tolipov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	504
Буранбаева Шоира Рустамовна	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA PIYOZ YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	508
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARINING RIVOJLANISHIGA BOSHQARUV MADANIYATIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI	513
Aknazarova Zebiniso Bagdadovna	
ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYALASH SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZM SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI	518
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA JOYLASHTIRISHNING IQTISODIY VA TASHKILIY ASOSLARI	524
Salimov Burxon Abubakirovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNDA ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	530
Berdiyeva Aziza G'anisher qizi	

SIRKULAR IQTISODIYOTDAN KORXONA VA TADBIRKORLAR MANFAATLARI	535
Sodikov Zokir Rustamovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SOHASIDA ME'YORIY-HUQUQIY BAZANI ISHLAB CHIQISH	541
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
MINTAQA OZIY-OVQAT MAHSULOTLARI CHAKANA SAVDOSIDA SHADOW WAREHOUSE MODELIGA ASOSLANGAN YETKAZIB BERISH TIZIMINI JORIY QILISH	548
Ibrayimova Dilnoza Abdisherpovna	
XIZMATLAR SAVDOSI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING XALQARO HAMKORLIK IMKONIYATLARI	555
Qodirjonov A.M.	
TO'QIMACHILIK SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH USLUBIYOTI	559
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ СМАРТ-ТУРИЗМА И ИХ ПРИМЕНИМОСТЬ К КУЛЬТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ УЗБЕКИСТАНА	564
Салихбаев Нурсултон Равшанович	
IJTIMOIIY HIMOYA TIZIMI VA IJTIMOIIY TIBBIY XIZMATLAR O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY ASOSLARI	572
Shanazarov Farrux Shodiyorovich	
ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ МОБИЛЬНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ JOB BARAKA ДЛЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА	577
Еримбетова Улбосын Маратовна	
TASHQI SAVDO VA INVESTITSIYALAR TAHLILI HAMDA ULARNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	582
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
"O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESLAR UCHUN SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIVAVIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH"	586
Azamatjon Mardayev Abdusamat o'g'li	
FARMATSEVIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI	591
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
O'ZBEKISTONDA INNOVASION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINING AMAL QILISH USULLARI VA TURLARI	596
Ergashev To'liqin Shokirovich	
HUDUDIIY IQTISODIYOTNI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	602
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
ISLOMIY MOLIIYA INSTRUMENTLARINI JORIY ETISH ORQALI O'ZBEKISTONDA MOLIIYA BOZORINI DIVERSIFIKATSIIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	606
Xodjayev Aziz Shovkatovich	
MAHALLIIY HOKIMIYAT QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIDA DINAMIK OMILLAR VA ULARNING INTEGRATSIYASI	611
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TASHKIL ETISH VA TAHLIL QILISH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH	617
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ТУРИЗМА ЧЕРЕЗ КРЕАТИВНУЮ ИНДУСТРИЮ В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН	623
Хошимова Камилла Навфал қизи	
IMITATION MODELDA AXBOROT NORAVSHANLIGI SABABLI YUZAGA KELADIGAN IQTISODIY SAMARASIZLIK TAHLILI	633
Qodirov Zohidjon Eralievich	

JISMONIY SHAXSLAR TOMONIDAN KREDITLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI	637
Turdiboyeva Kumush Erkinovna	
SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARI SOHASIDA SIFATNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	641
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINING SEGMENTATSIYASIGA ASOSLANIB SOLIQ XAVFLARINI ANIQLASH VA BAHOLASHNING AMALIY YONDOSHUVI	648
Elbaeva M.R.	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	653
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQUARISHNI SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI	657
Achilov Ilmurad	
MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI	663
Qobilov Anvar Eshpo'lotovich	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQUISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Sapayev Axmed Durdibayevich	
SANOAT KORXONALARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KO'P MEZONLI TAHLIL USULLARINI QO'LLASH.....	674
Muxammadaliyev Mirzohidjon Muxammadali o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	681
Abdullayev Shaxzodbek	
ENSURING SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT THROUGH INTEGRATION OF RECREATION AND ECOTOURISM RESOURCES IN UZBEKISTAN	686
Shaymanova Nigora Yusupovna	
MAKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOL VA JAMG'ARISH FUNSIYALARI VA ULARNING O'ZBEKISTONDA O'ZGARISHI TENDENSIYALARI	691
Rustamov Narzillo Istamovich	
CHAKANA SAVDONI BOSHQARISHDA "BIG MIDDLE" NAZARIYASIDAN FOYDALANISH.....	697
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING PROGNOZ VARIANTLARI	701
Ermetov Amirbek Ismailovich	
FISKAL NOMARKAZLASHTIRISH BO'YICHA XITOIY TAJRIBASI	708
Lokayev Bekzod Sherkobilovich	
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR.....	712
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI MUHOFAZA QILISH SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	717
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva, Gulzora Qahharova	
TIKUV-TRIKOTAJ SANOATIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA BOSHQARUV STRATEGIYALARI	725
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li	
BURNOUTNING OLDINI OLIISH: XODIMLAR SALOMATLIGI STRATEGIYASI	731
Ergasheva E'zoza Dilshod qizi	
O'ZBEKISTONDA KORXONALARNING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	736
Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA XARAJATLARNI BOSHQARISH VA HISOBGA OLIISHNING INNOVATSION USULLARI: MENEJMENT VA BUXGALTERIYANING O'ZARO INTEGRATSIYASI	742
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	748
Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI	754
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
ВОЗОБНОВЛЕНИЕ ДОБЫЧИ ПРИРОДНОГО ГАЗА ИЗ ТРЁХ СКВАЖИН УЧАСТКА ХОДЖАСАЯТ ГКМ ДЕНГИЗКУЛЬ	758
Набиев Шахзод Темурович, Иргашбаев Шохрух Фаррух угли, Маннафов Улугбек Умар угли	
MADANIY TURIZM INDUSTRIYASINING RIVOJLANISH IMKONIYATLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	764
Toxirov Dilyor Davlatovich	
MOLIYAVIY AUTSORSING NAZARIYALARI VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	768
Babadjanov Umidbek Kamildjanovich	
TURIZM – TARIXIY XOTIRA VA ZAMONAVIY XIZMATLAR UYG'UNLIGI IFODASI	773
Janzakov Bekzot Kulmamat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOHIYATI VA BAHOLASH MEZONLARI	777
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING NAZARIY ASOSLARI	784
Ro'ziyeva Shaxlo Salimboyevna	
AXBOROT TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH VA TEXNIK XIZMAT KO'RSATISHNI QO'LLAB-QUVVATLASH	788
Samiyeva Maftuna Faxriddin qizi	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI DAROMADLILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	791
Sanayev Javoxir Shovkat o'g'li	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	796
Maxmudov S.T.	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ КЛАСТЕРОВ	801
Юсупова Н.Т.	
SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY FAKTORLAR TAHLILI	807
Rahimova Mushtariybegim Muxammadg'olib qizi	
DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR VA ULARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OQIBATLARI.....	812
Abdumalikova G.F.	
MINTAQAVIY INVESTITSIYA SIYOSATINI SAMARALI BOSHQARISHNING IQTISODIY VA INSTITUTSION ASOSLARI	821
Kenjayev Ikrom Ergashboyevich	
RAQAMLI AVIATSIYA EKOTIZIMI: AI/ML, DIGITAL TWIN VA BLOKCHEYN INTEGRATSIYASI	828
Azimova Moxinur Nozimovna	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI	834
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATINING REKREATSIYA RESURLARI VA DAVOLASH-SOG'LOMLASHTIRISH TURIZMI SALOHİYATI	839
Murtazayeva Gulrux Isabek qizi	
MINTAQALAR TURISTIK-REKREATSION IMKONIYATLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY GIS USULLARINI QO'LLASH (SARIOIYO TUMANI MISOLIDA)	845
Safarov Manuchexr Axtam o'g'li	
XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA INVESTITSIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH	852
Tirkashev Farruxjon Xolyigitovich	
TURIZM FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHGA OID NAZARIY BILIMLARINING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI	857
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	

TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASI MUSTAHKAMLIGINI BAHOLOVCHI KO'RSATKICHLAR TIZIMI	863
Raxmanov Ilxom Xurramovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	871
Maxsudov Sherzod Solijonovich	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	877
Mahmudov Sarvar	
ATROF-MUHITGA OID FISKAL KO'RSATKICHLAR ASOSIDA MINTAQAVIY BAHOLASH	882
Zilola Rahmatova	
XORAZM VILOYATI TUMANLARIDA EKSPORT SAMARADORLIGI: STOXASTIK CHEGARAVIY TAHLIL (SFA) ASOSIDAGI EMPIRIK YONDASHUV	887
Fozil Xolmurotov	
МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ БЕДНОСТИ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПОДХОДЫ И НАЦИОНАЛЬНАЯ СПЕЦИФИКА.....	900
Мамаризоев Жахонгир Исохонович	
EKOLOGIK VAZIYAT VA AHOLI SALOMATLIGINING PROGNOZ KO'RSATKICHLARI	905
Egamqulov Husniddin Erkaboyevich	
CHO'L HUDUDLARIDA TURISTIK RESURLARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	911
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Mavlonov Ahmadjon Muhammadovich	
КОНЦЕПЦИЯ ИДЕНТИФИКАЦИИ И ИЗМЕРЕНИЯ ЭФФЕКТОВ ЗАНЯТОСТИ В ЭКОЛОГО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЭКОНОМИКЕ	918
Сагидуллин Фарид Радикович	
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИИ ГОСТИНИЧНОГО БИЗНЕСА В СФЕРЕ ПРОДВИЖЕНИЯ И СБЫТА ТОВАРОВ И УСЛУГ В ИНДУСТРИИ ГОСТЕПРИИМСТВА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	927
Бабаджанова Лола Шопулатовна	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA OZIYQ-OVQATNI RIVOJLANTIRISHDA QISHLOQ XO'JALIGINING ROLI.....	935
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich, Bustonov Komiljon Kumakovich	
TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASHNING AYRIM MASALALARI	943
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
TA'LIM KLASSTERLARI KONTEKSTIDA BOSHQARUVNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA STRATEGIK YECHIMLARI: TRIPLE HELIX MODEL ASOSIDA TAHLIL.....	947
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
EKOLOGIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI VA ISTIQBOLLARI.....	954
Xamdullayeva Gulhayo Ergash qizi	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	960
Sirojiddinov Kamoliddin	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	967
Seytimbetov Kabul Serimbetovich	
AGROTADBIRKORLIK FAOLIYATINING ASOSIY FUNKSIYALARI VA RIVOJLANISH QONUNIYATLARI.....	971
Nasriddinov Xusanbek Sadridin o'g'li	
TEMIR YO'L TRANSPORTIDA ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH: QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARI	976
Abdusattorov Abdusamat Sobirovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA OZIYQ-OVQAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQRISHDA MENEJMENT QARORLARINING IQTISODIY TAHLILI	981
Karieva Gulnora Abdullayevna , Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TA'LIM TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA O'QUV DASTURLARINING KAPITAL ZICHLIGI	989
Dusanov Salim Mamarasulovich	

QATTIQ CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA INNOVATSION MENEJMENTNING O'RNINI VA AHAMIYATI	995
Temirov Azizbek Voiti o'g'li	
STRATEGIK REJALASHTIRISH ORQALI KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	1002
G.Ya. Muxibova, O.U. Sharifxodjayeva, O. To'rabekova	
ДЕТЕРМИНАНТЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ МЕЖРЕГИОНАЛЬНОЙ МОБИЛЬНОСТИ РАБОЧЕЙ СИЛЫ В УЗБЕКИСТАНЕ	1009
Шакаров Зафар Гаффорович	
TURIZM KLASTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	1018
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi, Farxodova Shohnova Umidbek qizi	
TELEKOMMUNIKATSIYA SOHASI KORXONALARINING INNOVATSION FAOLLIGINI OSHIRUVCHI ZAMONAVIY YONDASHUVNI ISHLAB CHIQISH	1027
Xojiyeva Nazokat Davronbekovna	
QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON MISOLIDA	1034
Shodiyeva Zarinnabonu Shodi qizi	
O'ZBEKISTON QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	1039
Qurbaniyozov Shaxzodbek Karimovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA HISOB SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	1044
Qurbanbayev Jurabek Eruvboyevich	
FINTECH TEXNOLOGIYALARI VA ULARNING KORXONA LIKVIDLIGIGA TA'SIRI	1048
Karimov Xondamir Jamshid o'g'li	
IMPROVING STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING OF INCOME AND EXPENSES	1056
Pardaeva Shakhnoza Abdinabievna	
DIGITAL SKILLS AND ACCOUNTING EDUCATION: NEEDS AND GAPS IN UZBEK HIGHER EDUCATION – CURRICULUM IMPLICATIONS FOR THE DIGITAL AGE	1061
Rustamova Iroda Bahtiyorovna	
TIJORAT BANKLARINING KREDIT XIZMATLARI: ZAMONAVIY TAHLIL VA TARAQQIYOT TENDENSIYALARI	1066
Jo'rayeva Zarifa Bahodir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING YUQORI SIFATLI RIVOJLANISHINI TA'MINLASH	1073
Yaxshiyev Shahzod Sherali o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOTNING BARQAROR RIVOJLANISH	1079
Kuvotova Dilnora Kaxramonovna	
MAHSULOT, ISH (XIZMAT)LAR TANNARXIGA KIRITILADIGAN MODDIY XARAJATLAR VA ULARNI HUIJATLASHTIRISH	1084
Bolibekov Baxtiyor Achilovich, Rahmonqulov Temirbek Eshmamatovich	
AYOLLARNING YETAKCHILIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA TO'SIQLARI	1088
Baymuratova Guldjahan Xamdamovna	
INVESTITSIYA FAOLIYATINI MUQOBIL MOLIYALASHTIRISH AMALIY TAHLILI JARAYONLARI	1093
Boboqulov Akmal Muborakbekovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOB, IQTISODIY TAHLIL VA AUDIT TIZIMLARINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI	1099
To'laganov Ziyovuddin Kamolitdin o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING IQTISODIY O'SISHDAGI AHMIYATI	1105
Nematullo Zuvaydullaev	

GLOBAL OZIQ-OVQAT TIZIMIDA AQSH IMPORT-EKSPORT SIYOSATI VA UNING MILLIY OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGIGA TA'SIRI	1109
Matjonov Bekjon Ravshonbekovich	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNING RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY OMILLAR VA IQTISODI SAMARADORLIGI TAHLILI	1115
Axatova Shahnoza	
ЭКОТУРИСТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ И РЕСУРСЫ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ.....	1119
Каримова Фотима Абдурасуловна	
RAQAMLI IQTISODIYOT: O'ZBEKISTONDA ELEKTRON SAVDO VA TO'LOV TIZIMLARINING RIVOJLANISHI.....	1124
Toxirov Shodibek Jo'ra o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA IPOTEKA KREDITLARINI RIVOJLANTIRISHDA ILG'OR XORIY TAJRIBALARI VA ULARNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	1128
Tohirov Muhammad Bobur Tohir o'g'li	
KATTA HAJMLI MA'LUMOTLARDAN OVOZLI XABARLARNI AJRATIB OLIISHDA PARALLEL HISOBLASH ALGORITMLARI VA UNING DASTURIY MAJMUASINI ISHLAB CHIQUISH	1135
Jummayeva Yulduz Achilovna	
MAMLAKATDA NODAVLAT VA NOTIJORAT TASHKIOTLARNI MOLIYAVIY TA'MINLASH MEKANIZMLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	1141
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
TURISTIK KORXONALARDA BREND KAPITALI TUSHUNCHASI VA UNING TARKIBIY ELEMENTLARI.....	1146
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
IPOTEKA KREDITLARINI MOLIYALASHTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI VA ULARNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	1155
Rasulov Doniyor Dilmurod o'g'li	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLARDA SOLIQQA TORTISHNING TARTIBGA SOLISH FUNKSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH VA FISKAL SIYOSAT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	1161
Sulaymonov Farrux Shuxratovich	
QORAQALPOG'ISTON AGRAR TARMOG'IDA TRANSFORMATSION O'ZGARISHLARNING INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	1166
Mambetnazarov Baxit Bisenbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINI STRATEGIK BOSHQARISHNING DOLZARBLIGI	1171
Turg'unov Muxriddin Mo'ydinjon o'g'li	
TOSHKENT SHAHRIDA SHAHARSOZLIK JARAYONLARINING EKOLOGIK OQIBATLARI	1175
Ashurov Abdulaziz Rustamovich, Olimov Anvarjon Atamirzayevich	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK SANOATINING RIVOJLANISH DINAMIKASI VA UNDA XORIJIY INVESTITSIALARNING ROLI.....	1182
Nazarova A.N.	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA MOLIYAVIY BOSHQARISHNING AYRIM JIHATLARI.....	1187
Mamatov O'tkir Botir o'g'li	
JANUBI-G'ARBIY O'ZBEKISTONDA CHORVACHILIK TARMOQLARINI PROGNOZ QILISHNING GEOGRAFIK JIHATLARI (NAVOIY VILOYATI MISOLIDA)	1191
Xudoyberdiyeva Iroda Abduxomidovna	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT MOLIYASINI BOSHQARISHDA G'AZNACHILIK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHNING MOLIYAVIY SAMARADORLIGI.....	1199
Tangrieva Farida Abduraimovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARISH KORXONALARINING IQTISODIY BARQARORLIGIDA INNOVATSION FAOLIYATNING AHAMIYATI	1204
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
YASHIL MARKETING YONDASHUVI ORQALI KORXONALARDA RESURS SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	1211
Sapayev Axmed Durdibayevich	

АНАЛИЗ И ОПТИМИЗАЦИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ И РАСХОДОВ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ	1216
Ташмухамедова Карима Саматовна, Якубова Сабина Алишеровна	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA FERMER XO'JALIKLARINI SAMARALI RIVOJLANTIRISH	1222
B.B.Seilbekov	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL" IQTISODIYOT VA EKOLOGIK BARQARORLIK SIYOSATINI SHAKLLANTIRISH YO'NALISHLARI.....	1226
Sadullayev Rasulbek Palvanbayevich	
ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF FOREIGN TRADE ACTIVITY IN UZBEKISTAN'S REGIONS AND FORECASTING REGIONAL FOREIGN TRADE UNDER WTO AND EAEU ACCESSION (BASED ON THE CASE OF KAZAKHSTAN).....	1230
Sitara Tojiqulova Sobirjon qizi	
BANKLARNING KREDIT RISKLARINI BAHOLASH VA NAZORAT QILISHNING – COST OF RISK (COR) KO'RSATKICHI TAHLILI	1240
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
1-WIRE PROTOKOLI ASOSIDA BIOSIGNALLARNI UZATISH JARAYONI VA MA'LUMOTLAR STRUKTURASINI LOYIHALASH	1245
Mullajonova Fotima Tuychibayevna	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBA VA UNING XUSUSIYATLARI	1250
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	
ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА В МЕДИЦИНЕ.....	1257
Хамидходжаева Назира Махкамовна	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI AYLANMA MABLAG'LARINI BOSHQARISH METODOLOGIYASI.....	1260
Taspanova Ayzada Kenjebayevna	
MAMLAKAT IQTISODIYOTIDA OZIQ-OVQAT SANOATI VA UNING RIVOJLANISH HOLATI	1264
Xusanova Gavhar	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA LTE VA NR TARMOQLARINING BIRGALIKDA ISHLASHINI TA'MINLASH YO'NALISHLARI.....	1270
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
THE OPPORTUNITIES OF PERSONALIZING TOURISM SERVICES THROUGH ARTIFICIAL INTELLIGENCE	1276
Olimov Davron Olimovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ РАДИОЖУРНАЛИСТИКИ В ЭПОХУ ЦИФРОВОГО ЭФИРА: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА И ГЛОБАЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ	1281
Мамадалиева Шахноза Абдумаликовна	
EFFECTIVE MANAGEMENT OF ADMINISTRATIVE PERSONNEL IN UZBEKISTAN'S PUBLIC UNIVERSITIES.....	1289
Inoyatov Orzubek Saidvaliyevich	
ZAMONAVIY MENEJMENTDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI VA SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	1297
Igamberdiyeva Nasiba Babadjanovna	
DAVLAT QIMMATLI QOG'OZLARI MILLIY MOLIYA BOZORINI BARQARORLASHTIRISH OMILI SIFATIDA.....	1304
Rabiyev Akram Homitovich	
AKTSIYADORLIK JAMIYATLARIDA INNOVATSION JARAYONLARNI KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMI ASOSIDA TARTIBGA SOLISH ISTIQBOLLARI	1311
Xujaxonov Nuriddin Nasrullayevich	
ВОПРОСЫ ВНЕДРЕНИЯ И РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ УЗБЕКИСТАНА	1318
Худайберганава Зарофат Захидовна	
К ВОПРОСУ О РАССМОТРЕНИИ РИСКОВ ЛЕГАЛИЗАЦИИ НЕЗАКОННЫХ ДОХОДОВ В УЧЕБНЫХ МАТЕРИАЛАХ ПРОФИЛЬНЫХ ПРЕДМЕТОВ ПО БАНКОВСКОМУ АУДИТУ	1324
Мухамедова Севара Абдуллаевна	

JAHONDA KREATIV IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING MODELLARI VA ULARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	1330
Dusmuxamedov Oybek Suratbekovich	
MINTAQA SANOATIDA RAQAMLI XIZMATLAR BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONI	1336
Norov Murodjon Maxmudovich	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISH: HOLATI, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	1342
Maxkamov Otabek Muxammadjonovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA O'RTA VA UZOQ MUDDATLI DAVRDA DAVLAT QARZINI BOSHQARISHNING AMALDAGI HOLATI TAHLILI.....	1351
Egamberdiyev Jonibek O'ralovich	
OLIY TA'LIM MUASSASALARI O'RTASIDA RAQOBAT VA UNING MUAMMOLARI	1354
Mardonov Bahodir Bahronovich, Abdanov Rahmatillo Abdig'afurovich	
AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH HAMDA TURMUSH DARAJASINI OSHIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	1360
Xamdamov Shaxzod Ilxom o'g'li	
ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	1365
Дадабоева Муштари Хамидиллаевна	
SAVDO JARAYONIDA MARKETING TEXNOLOGIYALARINI QO'LLANILISHI	1371
Jalalova Dildora Jamolovna	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN FINANCING IN UZBEKISTAN: LESSONS FROM SOUTH KOREA.....	1375
Karshieva Marjona Alisher kizi	
TURIZM XIZMATLARI EKSPORTI VA YASHIL IQTISODIYOTNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	1380
Qurbonova Malika Ahmad qizi	
SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	1384
Uzoqov Farhod G'afforovich	
SOLIQ MA'MURIYATCHILIGI MEKANIZMI VA UNING RAQAMLI IQTISODIYOTDAGI RIVOJLANISHI....	1388
Ibadullayev Sanjar Sodiqmuratovich	
BANKLARDA MUAMMOLI KREDITLAR BILAN ISHLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	1392
Mitillayev Ibrohimjon Tursunpulatovich	
BUG'DOY HOSILDORLIGI VA YALPI HOSILINI TAHLIL QILISH HAMDA HISOBLASH USULLARI	1396
Uzoqova Ziyodaxon Abdug'afforovna	
RAQAMLI MOLIVAVIY XIZMATLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING ZARURIYATI VA AHAMIYATI	1402
Muyassarzoda Fayziyeva	
MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH ORQALI AGRORESURLAR BOZORI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI OSHIRISH MASALALARI	1408
Aliyev Yashnarjon Egamberdiyevich, Tashmuxamedova Yayra Atxamovna	
JAHONDA KREATIV SOHALARNI RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI VA HOZIRGI DAVRDA IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI.....	1414
Ismailov Azizbek Ruzimaxmatovich	
OSIYO DAVLATLARI RAQAMLI JURNALISTIKADA AYOLLAR ISHTIROKI (JANUBIY KOREYA, HINDISTON, YAPONIYA) DAGI ZIDDIYATLAR.....	1425
Zakirova Oisha	
ТРАНСФОРМАЦИЯ ОБЩЕСТВЕННОГО СОЗНАНИЯ В ЭПОХУ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА: СОЦИОЛОГИЯ РОЛИ ЖЕНЩИН И ГЕНДЕРНОЙ ИДЕНТИФИКАЦИИ В ТЕХНОЛОГИЧЕСКОМ ОБЩЕСТВЕ	1431
Сиддикова Гулноза Абдумаликовна	

AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR HISOBINI YURITISHDA TA'MINOT JARAYONINING AHAMIYATI.....	1437
Nuraliyeva B.	
TEMIR YO'L TRANSPORTI INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	1443
Raximov Xasan Shukurjonovich	
XALQARO TASHQI ISHLARDA KATTA MA'LUMOTLAR TAHLILI VA MA'LUMOT DIPLOMATIYASI: AXBOROTNI STRATEGIK RAZVEDKAGA AYLANTIRISH	1450
Kurolov Maksud Obitovich	
TA'LIM BOSHQARUVIDA "YASHIL KO'NIKMALAR"NI INTEGRATSIYALASH VA BARQAROR RIVOJLANISH: TALABALAR VA TIZIMLARNI IQLIM HARAKATIGA VA YASHIL IQTISODGA O'TISHGA TAYYORLASH.....	1460
Esanova Shohida	

TA'LIM BOSHQARUVIDA "YASHIL KO'NIKMALAR"NI INTEGRATSIYALASH VA BARQAROR RIVOJLANISH: TALABALAR VA TIZIMLARNI IQLIM HARAKATIGA VA YASHIL IQTISODGA O'TISHGA TAYYORLASH

Esanova Shohida

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil tadqiqotchisi

shohidaesanova@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu tadqiqot talabalar va muassasalarni barqaror yashil iqtisodga o'tishga tayyorlash maqsadida ta'lim boshqaruvi tizimlarida «yashil ko'nikmalar»ni integratsiyalashni o'rganadi. Aralash uslubdagi kvantitativ modeldan foydalangan holda, tadqiqot ta'lim boshqaruvi omillari, yashil ko'nikmalar integratsiyasi va barqaror rivojlanish indikatorlari o'rtasidagi statistik aloqalarni regressiya va korrelyatsiya tahlillari orqali aniqlaydi. Bundan tashqari, Analitik Iyerarxiya Jarayoni (AHP) qo'llanib, ma'lum kompetentsiyalar, muassasa siyosatlar va boshqaruv amaliyotlarining iqlimga yo'naltirilgan ta'lim maqsadlariga erishishdagi nisbiy ahamiyatini aniqlaydi. Tadqiqot natijalari o'quv dasturi dizayni, muassasa boshqaruvi va barqarorlik natijalari o'rtasidagi strategik moslik talabalar tayyorgarligi va tizim chidamliligini qanday oshirishi mumkinligini ko'rsatadi. Siyosatchilar va administratorlar uchun ta'lim boshqaruvi ramkalarida barqarorlik kompetentsiyalarini ko'p darajada joriy etishga oid tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: Yashil ko'nikmalar integratsiyasi, Ta'lim boshqaruvi tizimlari, Barqaror rivojlanish, Analitik Iyerarxiya Jarayoni (AHP), Boshqaruv kompetentsiyalari, Iqlimga chidamli ta'lim, Dastur-siyosat mosligi.

Abstract. This study examines the integration of "green skills" into educational management systems to prepare students and institutions for the transition to a sustainable green economy. Using a mixed-method quantitative model, the study identifies statistical relationships between educational management factors, green skills integration, and sustainability indicators through regression and correlation analyses. In addition, the Analytic Hierarchy Process (AHP) is used to identify the relative importance of specific competencies, institutional policies, and management practices in achieving climate-smart education goals. The study findings demonstrate how strategic alignment between curriculum design, institutional governance, and sustainability outcomes can enhance student readiness and system resilience. Recommendations are developed for policymakers and administrators to mainstream sustainability competencies into educational management frameworks.

Key words: Green skills integration, Education management systems, Sustainable development, Analytic Hierarchy Process (AHP), Management competencies, Climate resilient education, Program-policy alignment.

Аннотация. В данном исследовании рассматривается интеграция «зелёных навыков» в системы управления образованием для подготовки учащихся и учреждений к переходу к устойчивой зелёной экономике. Используя смешанную количественную модель, исследование выявляет статистические взаимосвязи между факторами управления образованием, интеграцией зелёных навыков и показателями устойчивости посредством регрессионного и корреляционного анализа. Кроме того, для определения относительной важности конкретных компетенций, институциональной политики и управленческих практик в достижении целей климатически устойчивого образования используется метод анализа иерархий (AHP). Результаты исследования демонстрируют, как стратегическое согласование между разработкой учебной программы, институциональным управлением и результатами устойчивого развития может повысить готовность учащихся и устойчивость системы. Разработаны рекомендации для политиков и администраторов по внедрению компетенций в области устойчивого развития в системы управления образованием.

Ключевые слова: интеграция зелёных навыков, системы управления образованием, устойчивое развитие, метод анализа иерархий (AHP), управленческие компетенции, образование, устойчивое к изменению климата, согласованность программ и политики.

KIRISH

So'nggi yillarda ta'limning barqarorlikni rag'batlantirishdagi transformatsion roli hamda yashil ko'nikmalar, atrofmuhit xabardorligi, muassasa boshqaruvi va yashil iqtisodga o'tish o'rtasidagi muhim bog'liqlik alohida e'tibor qozondi (Barna, 2022; Fuchs, 2024; Kwauk, 2022; Zacchia, 2022). Masalan, Vengriyada o'tkazilgan tadqiqot muhandislik ta'limida yashil kompetentsiyalarni integratsiyalashning o'quv dasturi tuzilmasi, muassasa siyosati, ta'limdagi innovatsiya va talabalar tayyorgarligi kabi ta'lim o'zgaruvchilari bilan sezilarli darajada bog'liq ekanligini aniqlagan (Barna, 2022). Ta'lim iqlim o'zgarishiga oldindan tayyorlanishi va barqaror rivojlanishda faol qatnashishi, yosh avlodlarni yetarlicha jihozlab, hamjamiyatlar shakllanayotgan pallada chidamlilikka tayyor bo'lishiga imkon yaratadi (Kwauk, 2022; Kioupi, 2022). Iqlim ta'limi — bu global barqarorlik tashabbuslari bilan rag'batlantiriladigan, turli o'quv guruhlarida faoliyat yuritadigan rivojlanayotgan ramka bo'lib, ayniqsa oliy ta'limda mehnat bozorining oshib borayotgan talablaridan, yashil iqtisod tizimlaridagi o'zgarishlardan, barqarorlikka yo'naltirilgan siyosatlardan yoki fanlararo ta'lim kengayishidan kelib chiqib kuchaygan (Obrecht, 2022; Figueiró, 2022).

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Atrofmuhit muhandisligidan biznes boshqaruvigacha oldingi tadqiqotlarning aksariyati barqarorlik kontekstida ko'nikma shakllanishiga qaratilgan bo'lib, ta'lim tizimining boshqaruviy jihatlarini yetarlicha e'tibor olmagan. Yashil ko'nikmalar integratsiyasining boshqaruv o'lchovi bo'yicha cheklangan tadqiqotlar mavjud — faqat bir muassasa asosidagi tadqiqot oliy ta'limda barqarorlikni o'quv dasturi orqali integratsiyalashga qaratilgan bo'lib, Yevropa kontekstidagi texnik fanlarni qamrab olgan va fragmentlangan holatda qolgan (Zacchia, 2022; Aver, 2021). Ta'lim boshqaruvi tizimlari o'rtasida koordinatsiya masalalari universitetlarda yashil kompetentsiyaga yo'naltirilgan dasturlar soni tez o'sib borayotgan fonida muhim ahamiyat kasb etishi lozim (Aggarwal, 2023; Aldhaen, 2022). Barqarorlikni muassasashtirish bo'yicha tadqiqotlar “ko'nikmalar bo'shlig'i” va “ta'limdagi fragmentatsiya” muammolarini bog'lashga uringan (Obrecht, 2022; Figueiró, 2022), ammo bu borada boshqaruv ta'limida barqarorlik kompetentsiyalarini joriy etish masalasi, ayniqsa, cheklangan (Szczeplankiewicz, 2021).

Barna (2022) inter fakultet ramkalaridan foydalanish pedagogik moslikni sezilarli darajada yaxshilaganini aniqlagan. Kwauk (2022) va Okada (2023) tadqiqotlari asosida ushbu tadqiqot ta'lim boshqaruvi tizimlarida yashil ko'nikmalar integratsiyasini va uning strategik yo'nalishlarini ko'rib chiqadi. Okada (2023) muassasa tarmoqlari bo'yicha barqarorlik transformatsiyasi davrida paradigm o'zgarishiga urg'u bergan. Boshqalar pedagogik yo'nalishni (fragmentatsiyalangan metodlardan uzoqlashishni) ta'kidlagan va “yashil ko'nikmalar yo'llarini” fanlar chegarasidan tashqariga chiqib tasavvur qilish uchun analitik iyerarxiya va korrelyatsiya modellari qo'llagan, ammo o'tish ta'limining murakkabligini to'liq aks ettira olmaydi (Renfors, 2023; Napathorn, 2021).

Zacchia (2022) ta'limdagi hamkorlik tarmog'i — ma'lum bir mintaqadagi muassasalar ko'pincha transmilliy universitetlar tomonidan shakllantirilgan ko'p darajali koalitsiya orqali ta'sirlanishi mumkinligini ta'kidlaydi, bu muassasalar o'quv dasturlarini birgalikda loyihalashtirish va amalga oshirishga intiladi. Yashil ko'nikma rivojlanishi boshqaruv jihatlarini bo'yicha mavjud tadqiqotlar kam, faqat sektorga xos o'tishlarga qaratilgan mintaqaviy solishtirma bor, ammo u avvalboshlang'ich darajada va faqat Yevropadagi pilot muassasalarni qamrab olgan (Aver, 2021; Obrecht, 2022). Bu soha nihoyatda ahamiyatli bo'lishi mumkin bo'lgan izlanish maydoni bo'lib qolmoqda. Shu bilan birga, “boshqaruviy imkoniyatlar bo'yicha tadqiqotlar yetishmayapti” va o'quv dasturi dizayni, muassasa boshqaruvi va barqaror natijalar o'rtasidagi moslik nisbatan kam o'rganilgan (Fuchs, 2024, p. 12).

Ushbu tadqiqot ta'limning boshqaruv o'lchoviga empirik chuqurlik berishni maqsad qilgan. Shu sababli, mazkur izlanishda oliy ta'lim muassasalarida ta'lim boshqaruvchilari orasida yashil ko'nikmalar integratsiyasini tahlil qilish va ularning nisbiy og'irligini aralash uslubdagi regressiya—AHP ramkasi yordamida aniqlash ko'zda tutilgan. Yondashuv bilan birga, maqola bu jarayonda yuzaga keladigan murakkab mexanizmlarni muhokama qiladi. Natijalar empirik modellashirishdan foydalangan holda ta'lim sektorining iqlim xabardorligi, chidamlilik va barqarorlik transformatsiyasi vositasi sifatida o'sib borayotgan ahamiyatiga oid zarur tushunchalarni taqdim etadi — bu ramka hozirga qadar rivojlanayotgan va bahs-munozarali sifatida qolmoqda (Figueiró, 2022; Aldhaen, 2022; Kioupi, 2022).

Metodologik jihatdan, tadqiqot 21 ta barqarorlikka yo'naltirilgan ta'lim boshqaruvi tizimining analitik o'lchovlarini ko'pkriteriyali baholash, regressiya sinovlari va AHP asosidagi og'irliklash bilan birlashtiradi. Shunga muvofiq, natijalar har bir omil uchun birgalikda ishlovchi og'irlikni taqdim etadi, bu muassasalar va ularning barqarorlikka ta'sirini yanada aniqroq ko'rsatishga qaratilgan. «EELISA» kabi turli ta'lim alyanslari va boshqa Yevropa texnik universitetlari tarmoqlari o'z boshqaruv tizimlari, pedagogik modellar va siyosat

ramkalarini birbiriga baham ko'rib, muassasalarga ushbu vositalar va ma'lumotlar to'plamlaridan foydalanish bo'yicha yo'riqnomalar taqdim etmoqda. Aralash uslubdagi tahlil yordamida, ushbu tadqiqot metodologik sintezning barqaror boshqaruvning yangi o'lchovlari (va kompetentsiyalari)ni keltirib chiqara olishini ko'rsatadi — bu esa Okada (2023, p. 5) ta'riflagan “sayyoraviy mas'uliyat uchun ta'lim” kontseptsiyasiga javob beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Kesimiy, aralash-usullarga asoslangan tadqiqot Yevropa va Osiyodagi texnik va no-texnik oliy ta'lim muassasalaridagi ta'lim boshqaruvchilari o'rtasida o'tkazildi. So'rovnoma uchun maqsadli auditoriyani 2023-yil oxirigacha oliy ta'lim muassasalarida barqarorlik bo'yicha ta'limdan o'tgan va yoshi 30 va undan katta bo'lgan professor-o'qituvchilar tashkil etdi. Dastlab, potentsial ishtirokchilarga tuzilmaviy so'rovnoma orqali, universitetlar va alyanslar bo'ylab tarqatish kanallari yordamida murojaat qilindi. Tadqiqot o'quv dasturi tuzuvchilari va administratorlari nuqtayi nazaridan yashil ko'nikmalarni integratsiyalash jarayoni, muassasa siyosatlar va boshqaruv amaliyotlarini tahlil qilishga qaratilganligi sababli, asosiy ma'lumotlar Yevropaning turli hududlaridagi universitetlarning ta'lim bo'limlaridan ko'p-elementli so'rovnoma yordamida to'plandi.

Ushbu so'rovnoma Yevropa va Osiyodagi 400 dan ortiq muassasalarga yuborilgan bo'lib, ulardan 289 ta javob qaytarildi. Filtrlashdan so'ng 267 ta haqiqiy namunalar saqlanib qolindi. Bu esa regressiya-AHP tahlilini samarali o'tkazish va ta'lim tizimlari ichidagi va ular orasidagi farqlarga oid tushunchalar hosil qilish imkonini berdi. Ta'lim strukturasining har bir qatlamidan namuna tanlanganligi sababli, to'plangan ma'lumotlar ta'lim boshqaruvi landshaftining xilma-xilligini aks ettiradi. Biz ikki bosqichli filtrlashni qo'lladik va belgilangan indikatorlarni og'irliklash uchun ularning chastotasi va moslik mezonlariga asoslangan holda tanlab oldik — masalan, “muassasa strategiyasi” va “dastur-siyosat mosligi”. Har bir tanlangan muassasa AHP modeli orqali baholab chiqildi va juftlik og'irlik (pairwise comparison) usuli orqali taqqoslama ma'lumotlar olindi.

Tanlangan muassasalar 2022–2024-yillar oralig'idagi davrda yuqori darajadagi farqlilikka ega bo'lgan turli ta'lim kontekstlarini ifodalash uchun tanlandi. Joylashuvdagi farq va javoblar sonining muvozanatsizligi (masalan, ma'muriy to'siqlar, ishtirok etishdagi uzilishlar) natijasida yuzaga keladigan buzilishlarning oldini olish uchun Yevropa bo'yicha kamida 50 ta javobli qayta namunaviy guruh standart sifatida belgilandi. Shundan so'ng, Google Scholar yordamida tizimli va ilg'or kalit so'zlar asosida ikkilamchi ma'lumotlar (ilmiy manbalar) yig'ilib, natijalarni mavjud model va ma'lumotlar kontekstida tushunish imkoniyati yaratildi. Ma'lumotlar 267 ta kuzatuvdan iborat bo'lgan uch qatlamli strataga ajratildi va respondentlarning fan sohalari taqsimotiga qarab besh klasterga guruhlandi. Barcha ishtirokchilar ma'lumotlardan foydalanish va ulashishga rozilik berishdi, ularning javoblari esa anonim saqlangan.

Google Scholar ochiq manbalarni indekslovchi tizim orqali ishlaydi; bu esa ilmiy manbalarni samarali yig'ish va izlash imkonini berib, qo'lda bajariladigan metodlarga nisbatan triangulyatsiya va verifikatsiyani tezroq va ishonchliroq qiladi.

Dastlabki so'rovnomada “muvofiqlashtirish”, “siyosat”, “baholash”, “trenting dasturi turlari” kabi boshqaruv yondashuvlariga doir turli o'lchovlarga oid beshta yopiq turdagi savol kiritildi. Shuni hisobga oldikki, bu so'rovnomaning faqat Moodle, SurveyMonkey, yoki Qualtrics kabi platformalarga kirish imkoniga ega bo'lganlar to'ldirishi mumkin edi; bu esa ta'lim muassasalari orasidagi raqamli nomutanosiblikdan dalolat beradi. SurveyMonkey kechikkan javoblarni kuzatish funksiyasini taklif etmasa-da, ular muassasa elektron pochta orqali qo'lda takroriy bog'lanish bilan aniqlanishi mumkin.

Bu omil, respondentlar tomonidan so'rovnomaga javob berish chastotasi, bosishlar soni yoki eslatmalar orqali tekshirildi va o'z navbatida, ayrim o'zgaruvchilarning akademik xodimlar tomonidan qanday qabul qilinayotganini baholash va ularga og'irlik berish imkonini yaratdi. Javoblar chastotalar asosida saralandi, bu esa “qaror qabul qilish” qatlamlari va baholov og'irliklarini aniqlashga yordam berdi. Ayniqsa, dastlabki javob beruvchilarning so'nggi javoblarga ta'siri va klaster segmentlari bo'yicha javoblar darajasi tahlil jarayonida alohida e'tiborga olindi. Tadqiqot texnik va no-texnik sohalarida paydo bo'ladigan muassasaviy, boshqaruv va o'quv dasturi bilan bog'liq omillar va to'siq hamda imkoniyatlar o'rtasidagi bog'liqlikni yoritishga qaratilgan.

O'rganilgan ko'rsatkichlar tarkibiga chastota, respondentlar soni, va ularning ma'muriy roli kiradi. Kwauk (2022) ta'kidlaganidek, “yashil yo'nalishlar dinamik xarakterga ega” (14-bet), ya'ni ular muassasalar tomonidan ustuvorlik sifatida belgilanishi mumkin bo'lgan siyosatdagi eng transformatsion omillardir. Yashil kompetentsiyalar pedagogik va boshqaruv amaliyotlariga tatbiq etiladi — ular monitoring, baholash, ko'lamlash, va vositalar to'plamlarini o'z ichiga oluvchi strategiyalar bilan ifodalanadi hamda natijalarga qaratilgan umumiy e'tiborni ta'minlovchi ramkalar asosida amalga oshiriladi (Zacchia, 2022). Ushbu ko'nikmalar “dizayn fikrlash”, “moslashuvchan rejalashtirish” va “chidamlilikni xaritalash” sifatida strategik og'irlik ostida belgilandi. To'plangan ma'lumotlar regressiya-AHP modeli asosida tasniflandi.

Javoblar chastotalar asosida saralandi va bu orqali tizim ichidagi naqshlarni aniqlash hamda strategik transformatsiyalarni kuzatish imkonini beruvchi model ishlab chiqildi. AHP baholash tizimi orqali indikatorlar matritsasida vizual tarzda klasterlar shakllana boshladi.

Bog'liqlik darajasini o'lchashda asosan oddiy korrelyatsiya tahlili qo'llanildi va bu usul barqarorlik doiralari asosida indikatorlarni tartiblashga xizmat qildi. Bundan tashqari, boshqaruv samaradorligiga ta'sir qiluvchi o'zgaruvchilarni aniqlash uchun regressiya va ko'p-mezonli reyting tahlillari o'tkazildi. Shuning uchun to'plamdagi yetishmayotgan qiymatlarni aniqlash uchun imitatsiya (imputation) jarayonini qo'llashga ehtiyoj qolmadi (Barna, 2022). Ma'lumotlar tahlili SPSS dasturida amalga oshirildi.

Iterativ fikr-mulohazalar asosida so'rovnoma shakli yaxshilandi va yakuniy ko'rinishga keltirildi. Ierarxik filtr yordamida har bir guruhdagi javoblarni ketma-ketlikda strukturaviy tarzda tahlil qilish ta'minlandi (Zacchia, 2022; Fuchs, 2024). Bu esa ayniqsa boshqaruv strategiyalarining ta'sirini baholashda ortiqcha ma'lumotlarning kiritilmasligini ta'minladi. Ushbu bosqichda har qanday o'zgarishning tadqiqot natijalari yoki xulosalariga ta'siri qanday bo'lganini yorituvchi bayonot berilishi zarur. Biroq mavjud tadqiqot protokoli tartib-qoidalar yoki so'rovnoma loyihasidagi o'zgarishlar bo'yicha izlanadigan logni o'z ichiga olmaydi va ularning natijalarga ta'siri haqida fikr bildirmaydi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ushbu tadqiqot natijalari bir nechta muhim statistik bog'liqliklarni aniqladi. Oliy ta'lim muassasalaridagi ta'lim boshqaruvchilari orasida yashil ko'nikmalarni integratsiyalash statistik jihatdan ahamiyatli bo'lib chiqdi. Asosiy kuzatuv shundan iboratki, o'quv dasturi bilan siyosatning moslashtirilishi muassasa strategiyasi yoki boshqaruv samaradorligi bilan bir yo'nalishda bog'langan. 1-jadval va 5-jadvaldagi regressiya natijalarining tahlili shuni ko'rsatadiki, juftlik taqqoslash (pairwise comparison) bo'yicha og'irlik berishda eng ko'p qo'llanilgan mezon boshqaruv samaradorligi bo'lib, unga 0.559 javob og'irligi to'g'ri keladi; undan keyin baholash doirasi 0.699 og'irlik bilan keladi.

Jadval 1. Chiziqli regressiya natijalari

Mustaqil o'zgaruvchi	Koef.	Stand. xatolik	t-statistika	p-qiyamat	[95% Ishonch oralig'i]	Ahamiya.
Muassasa strategiyasi	-0.472	0.104	-4.56	0.000	-0.682 — -0.263	***
Moslashuvchan rejalashtirish	-0.950	0.131	-7.23	0.000	-1.215 — -0.684	***
Chidamlilik xaritasi	-0.682	0.122	-5.60	0.000	-0.927 — -0.436	***
Dizayn fikrlash integratsiyasi	-0.402	0.101	-3.98	0.000	-0.605 — -0.198	***
Yashil trening dasturlari	-0.198	0.049	-4.05	0.000	-0.296 — -0.099	***
Raqamli kirish imkoniyati	-0.725	0.108	-6.69	0.000	-0.943 — -0.506	***
Muvofiqlashtirish samaradorligi	-0.611	0.142	-4.31	0.000	-0.897 — -0.324	***
Baholash doirasi	-0.699	0.147	-4.77	0.000	-0.996 — -0.403	***
Boshqaruv samaradorligi	0.559	0.065	8.57	0.000	0.427 — 0.691	***
Konstanta (doimiy)	0.780	0.772	1.01	0.319	-0.781 — 2.340	

- O'rtacha bog'liq o'zgaruvchi: 2.784
- Standart og'ish: 1.156
- R-kvadrat: 0.689
- Kuzatuvlar soni: 50
- F-test: 9.842 ($p < 0.000$)
- Akaike me'yoriy ko'rsatkichi (AIC): 116.957
- Bayes me'yoriy ko'rsatkichi (BIC): 136.077
- *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

Moslashuvchan rejalashtirishga berilgan baholar (adaptive planning scores), respondentlar iyerarxik o'lchovda javob bergan holda, muassasalar klasterlari bo'yicha juda izchil natija ko'rsatdi. Dizayn fikrlash integratsiyasi esa eng kam og'irlikka ega bo'lib, koeffitsientda atigi 0.402 ni tashkil etdi. Kuzatuvlar soni o'rtacha 50 ± 2.1 bo'lgan, bog'liq o'zgaruvchining o'rtacha dispersiyasi esa 2.784 ± 1.156 ni tashkil etgan. Boshqaruv samaradorligi bahosi o'rtacha 0.559 ± 0.065 ga teng bo'ldi; muassasa strategiyasi aniqligi ($\beta = -0.472$) ahamiyatli deb topildi, moslashuvchan rejalashtirish ($\beta = -0.95$) esa kuchliroq bog'liqliklarni ko'rsatdi. Juftlik taqqoslash bo'yicha eng ko'p og'irlik berilgan indikator boshqaruv samaradorligi bo'lib (javob og'irligi 0.559), undan keyin baholash doirasi (0.699) joy olgan.

Jadval 2. Multikollinearlik diagnostikasi (VIF statistikasi orqali)

O'zgaruvchi	VIF	1/VIF
Boshqaruv samaradorligi	6.92	0.1445
Baholash doirasi	3.04	0.3290
Moslashuvchan rejalashtirish	2.36	0.4244
Muvofiqlashtirish samaradorligi	2.20	0.4547
Chidamlilik xaritasi	1.92	0.5201
Raqamli kirish imkoniyati	1.68	0.5948
Yashil trening dasturlari	1.65	0.6075
Muassasa strategiyasi	1.56	0.6417
Dizayn fikrlash integratsiyasi	1.50	0.6680

• O'rtacha VIF: 2.54

Jadval 3. Shapiro-Wilk testi (Normal taqsimot uchun)

O'zgaruvchi	Kuzatuvlar	W	V	z	p-qiyamat
Qoldiqlar	50	0.98250	0.823	-0.415	0.66106

Jadval 4. Asimmetriya / Kurtosis testlari (Normal taqsimot uchun)

O'zgaruvchi	Kuzatuvlar	Asimmetriya p	Kurtosis p	$\chi^2(2)$	$p > \chi^2$
Qoldiqlar	50	0.5547	0.9723	0.36	0.8373

Ushbu natijalar regressiya-AHP gibril modeli boshqaruv samaradorligini tushuntirishda mustahkam vosita ekanligini ko'rsatadi. Ya'ni, muassasalar AHP orqali o'zaro ta'sir va iyerarxik tartiblanishni ko'ra olishadi, va ko'p mezonli, turli muassasalar o'rtasidagi baholash omillari klasterlar kesimida hech bo'lmaganda qisman izchillikni aks ettirishi kerak. Mustaqil o'zgaruvchilar orasida multikollinearlik uchun o'tkazilgan testlar barcha dispersiya inflyatsiyasi koeffitsiyentlari (VIF) 7 dan past ekanligini ko'rsatdi — bu esa tushuntiruvchi o'zgaruvchilar orasida kollinearlik yo'qligini bildiradi.

Jadval 5. Juftlik korrelyatsiya koeffitsiyentlari (Pairwise)

O'zgaruvchilar \ Indeks	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
(1) Dastur-siyosat mosligi	1.000									
(2) Muassasa strategiyasi	0.062	1.000								
(3) Moslashuvchan rejalashtirish	-0.122	-0.111	1.000							
(4) Chidamlilik xaritasi	0.037	0.039	-0.208	1.000						
(5) Dizayn fikrlash	-0.003	0.022	-0.068	0.282*	1.000					
(6) Yashil trening dasturlari	0.060	-0.154	0.061	-0.161	-0.236	1.000				
(7) Raqamli kirish imkoniyati	-0.179	-0.110	0.115	-0.252	0.035	0.128	1.000			
(8) Muvofiqlashtirish samaradorligi	0.048	-0.043	-0.004	0.153	0.150	0.133	0.081	1.000		
(9) Baholash doirasi	0.205	0.036	-0.009	0.225	0.112	-0.072	-0.038	-0.322*	1.000	
(10) Boshqaruv samaradorligi	0.349*	0.171	0.371*	0.324*	0.327*	0.206	0.284*	0.323*	0.456*	1.000

• *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

Juftlik korrelyatsiyasi bo'yicha batafsil tahlil shuni ko'rsatdiki, rejalashtirish va muvofiqlashtirish indikatorlari o'quv dasturi mosligini kuchaytiruvchi ijobiy prognozlovchi omillar bo'lib xizmat qiladi. Bu natijani siyosatga asoslangan ramkalar, ishtirokchilikka asoslangan boshqaruv, o'quv dasturini muvofiqlashtirish va baholash dizayni kabi sohalarga ham tatbiq qilish mumkin.

Jadval 6. Juftlik taqqoslash va AHP modeli asosida yashil ko'nikmalar integratsiyasi bo'yicha alternativalar va mezonlar uchun ustuvorlik matritsasi

Mezonlar / Alternativalar	Dastur-Siyosat Mosligi	Ishtirokchilik Boshqaruvi	Siyosatga Asoslangan Ramka	Moslashuvchan Rejalashtirish	Baholash Tizimlari	O'quv Dasturini Boshqarish	Boshqaruv Muvofiqlik	Maqsad (Barqarorlik)
Dastur-Siyosat Mosligi	0.00000	0.00000	0.00000	0.57143	0.14286	0.57143	0.14286	0.17857
Ishtirokchilik Boshqaruvi	0.00000	0.00000	0.00000	0.28571	0.28571	0.28571	0.28571	0.14286
Siyosatga Asoslangan Ramka	0.00000	0.00000	0.00000	0.14286	0.57143	0.14286	0.57143	0.17857
Moslashuvchan Rejalashtirish	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.12500
Baholash Tizimlari	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.12500
O'quv Dasturini Boshqarish	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.12500
Boshqaruv Muvofiqlik	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.12500
Maqsad (Barqarorlik)	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000	0.00000

Jadval 7. AHP modeli asosida alternativalarining umumiy ustuvorlik og'irliklari

Alternativa (Boshqaruv yondashuvi)	Ideal Og'irlik	Normallashtirilgan Og'irlik	Asl Og'irlik
Dasturga yo'naltirilgan boshqaruv modeli	1.000000	0.357143	0.178571
Ishtirokchi va tarmoq asosidagi boshqaruv	0.800000	0.285714	0.142857
Siyosatga asoslangan institutsional model	1.000000	0.357143	0.178571

Shuningdek, e'tiborga molik yana bir jihat aniqlangan: AHP asosidagi sintez o'quv dasturlarini boshqarish omilining "o'tish davridagi muassasalarga" yordam berishdagi ahamiyatini ko'rsatdi va bu omil barqarorlik maqsadi bilan uyg'unlashadi. Yashil trening dasturlari, raqamli kirish imkoniyati va chidamlilik xaritasi kabi o'zgaruvchilar normal taqsimot tahlilida statistik jihatdan ahamiyatli farq ko'rsatmadi ($p > 0.05$). Shapiro-Wilk testi ($W = 0.9825$) ushbu taqsimot taxminan normal ekanligini tasdiqladi.

Bizning empirik tadqiqotimiz yashil ko'nikmalarni ta'lim boshqaruvi tizimlariga integratsiyalash orqali oliy ta'limdagi barqarorlikka o'tishning institutsional dinamikasini anglashda qanday foydali hissa qo'shishi mumkinligini ko'rsatadi (Barna, 2022; Kwauk, 2022; Figueiró, 2022). Regressiya natijalari shuni tasdiqlaydiki, boshqaruv amaliyotlari o'zgarishni faqat o'quv dasturlaridagi qiymatlarga qaraganda aniqroq bashorat qilishi mumkin. Toplangan ma'lumotlarning tahlili ko'plab muassasalar o'z faoliyatida o'zgarishlar sodir etayotganini va iqlimga tayyor qarorlar yoki moslashuvchan siyosatlarni shakllantirish uchun kompetentsiyalarni joriy etayotganini ko'rsatdi, biroq bu ko'p hollarda global bosimlar va iqlim inqirozi davridagi noaniqliklarga javoban amalga oshirilmoqda (Okada, 2023; Fuchs, 2024; Zacchia, 2022).

AHP asosida o'tkazilgan tahlilga ko'ra, texnik universitetlar no-texnik muassasalarga nisbatan statistik jihatdan pastroq boshqaruvga tayyorgarlikka ega ($p < .01$), bu esa keng qamrovli universitetlarda siyosiy moslik yuzaga kelish ehtimoli yuqoriroq ekanini ko'rsatadi — bu holat ko'p hududli tadqiqotlar bilan mos keladi. Biroq,

boshqa o'zgaruvchilar ierarxik model orqali regressiyaga qo'shilgach, yo'nalish o'zgardi: texnik muassasalar operatsion cheklovlarni boshdan kechirish ehtimoli yuqoriroq bo'lib chiqdi (Napathorn, 2021; Aver, 2021).

Muassasaviy solishtirishlar shuni ko'rsatadiki, raqamli kirish imkoniyati bilan bog'liq bo'shliqlar (shu jumladan, platformalarning yo'qligi), ayniqsa moliyaviy jihatdan ta'minlanmagan Osiyo klasterlarida, va o'quv dasturidagi innovatsiyalar o'zgaruvchanligi barqarorlik ta'limini kengaytirish imkoniyatlarini cheklamoqda. Yashil o'tishni siyosatga asoslangan ramka orqali amalga oshirish tizimiga ega bo'lmagan pilot muassasalar guruhida, ko'plab o'qituvchilar alyanslar tomonidan taqdim etilgan struktura va yo'riqnomalar bilan ishlashda qiynalayotgani aniq ko'rinadi (Obrecht, 2022; Zacchia, 2022).

Biz yashil kompetentsiyalarni o'qituvchilarning oldindan mavjud individual xususiyatlari emas, balki barqarorlikning strategik maqsadlarini anglaydigan va yangi maqsadlarga moslashadigan institutsional jarayonlar orqali shakllanishi lozim deb hisoblaymiz (Renfors, 2023; Kioupi, 2022). Odatda samarali o'qituvchilar mehnat faoliyatining ilk bosqichidanoq innovatsiyaga yo'naltirilgan bo'ladi, siyosat ekotizimida faoliyat yuritadi va ko'proq tashabbus ko'rsatadi. Biroq ular tizimga integratsiyalashgach, o'zgarishlarga moslashishda inersiya va ish yukining ortishi sababli islohotlarga qarshilik ko'rsatish ehtimoli ortadi (Kwauk, 2022).

Ushbu o'tish jarayoni institutsional ziddiyat va to'siqlarni yuzaga olib chiqmoqda: yashil ko'nikmalar va barqarorlik natijalarining strategiya, dizayn va samaradorlik ko'rsatkichlari darajasidagi qatlamlar o'rtasidagi uzilish; va mavjud tizimni saqlab qolish emas, balki uni isloh qilishga urinayotgan institutsional aktorlarning noroziligi. Bu dilemma quyidagi struktural ziddiyat bilan izohlanadi: "[Siyosatlar] ramkani boshqaradi, [insonlar] esa uni amalda joriy qiladi" (Figueiró, 2022; Obrecht, 2022).

Shunday ekan, soha barcha darajadagi xodimlar uchun barqarorlik ta'limining talablari va navigatsiyasini anglash imkonini beradigan salohiyatni oshirish dasturlariga e'tibor qaratishi lozim. AHP–regressiya tahliliga ko'ra, texnik muassasalar no-texnik muassasalarga nisbatan o'quv dasturi mosligiga kamroq darajada ega bo'lgan ($p < .01$). No-texnik universitetlar esa institutsional moslashuvchanlikka yuqoriroq moyillik bildirgan ($p < .01$) (Zacchia, 2022; Barna, 2022). Bu esa fanlar doirasida cheklangan o'quv jarayonining tizimli chegarasini anglatadi — bu cheklovlar esa cheklangan moliyaviy resurslar va yashil mazmunni atrof-muhitga doir bo'lmagan dasturlarga kiritishni ta'minlovchi vositalarning yo'qligi bilan kuchayadi (Fuchs, 2024; Napathorn, 2021).

Shu bois, boshqaruv qarorlarini qabul qilishga oid institutsional yo'riqnomalar ochiq va davriy qayta ko'rib chiqilishi tavsiya etiladi. Bu esa, ayniqsa barqarorlik bo'yicha rasmiy tayyorgarlikka ega bo'lmagan xodimlar uchun maqsadlarni tushunishga imkon yaratadi va ularning islohotlarga qarshiligini kamaytirishga xizmat qiladi (Aldhaen, 2022; Renfors, 2023).

Tahlillar, shuningdek, muvofiqlashtirishning yetishmasligi qanday qilib siyosatdagi nomuvofiqliklarni keltirib chiqarishini va bu yashil ta'lim tashabbuslarini amalga oshirishni zaiflashtirishini ko'rsatmoqda — masalan, platformalar, hamkorlik erkinligi, yoki bilim almashinuvi imkoniyatlarining yo'qligi (Okada, 2023; Obrecht, 2022). Ushbu farqlar ushbu tadqiqot natijalaridan ancha yuqori bo'lib, bunga sabab ushbu tadqiqot Osiyo va Yevropani qamrab olgan bo'lsa-da, Barna (2022) faqat Vengriya muassasalaridan javoblar to'plaganidir. Tadqiqotda qatnashgan professor-o'qituvchilar yuzaki qaraganda katta ta'sir va avtonomiyaga ega bo'lib ko'ringani bilan, strategik uyg'unlikning yetishmasligi ularga ham texnik xodimlar singari ta'sir ko'rsatmoqda (Aver, 2021; Aggarwal, 2023).

Yana bir sabab shundaki, Zacchia (2022) o'z tahlilida ko'p darajali koalitsiya yondashuvini qo'llagan va ishtirok etgan universitetlarni transmilliy, mintaqaviy va mahalliy klasterlarga bo'lgan — bu yondashuv ko'plab empirik tadqiqotlardan farq qiladi. Biroq, ushbu klasterlar o'rtasidagi o'zaro ta'sir ko'pincha alyanslar va mahalliy boshqaruv strukturalarining natijasi bo'lib, ayrim hollarda ushbu tarmoqlar o'rtasidagi hamkorlik yagona ta'sir ko'rsatuvchi omil sifatida ishlagan (Obrecht, 2022; Okada, 2023).

Past daromadli muassasalarga mansub o'qituvchilar uchun siyosiy darajada pedagogik kontentga kirish va trening yo'llariga doir qo'llab-quvvatlash zarur bo'lishi mumkin (Renfors, 2023). Boshqaruvchilar esa imkoniyati cheklangan guruhlarni safarbar etish bo'yicha tayyorgarlikka ega emasdek ko'rinmoqda — aynan ular iqlim bo'yicha ta'limdan eng ko'p foyda olishlari mumkin. O'qituvchilar umrbod ta'limga doir universal ko'nikmalarni rivojlantirishda ham qo'llab-quvvatlanishga muhtoj, chunki respondentlarning deyarli uchdan bir qismi o'z muassasasining barqarorlikka tayyorligi borasida ishonchsiz ekanini bildirgan (Kwauk, 2022; Figueiró, 2022).

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari ta'lim boshqaruvida yashil ko'nikmalarni integratsiyalash bo'yicha kelgusi ilmiy izlanishlar uchun mustahkam asos yaratishi, shuningdek, barqarorlikka yo'naltirilgan ta'lim tizimlari uchun strategik siyosiy yo'riqnomalarni ishlab chiqishga xizmat qiluvchi asosiy ramkani taklif etishi mumkin. Tahlillar shuni tasdiqladiki, ta'lim muassasalari iqlim o'zgarishiga o'xshash tizimli transformatsiya bosimlariga bardosh bera oladigan boshqaruvij javob berish qobiliyatiga ega; bunday bosimlar ayniqsa keskin o'zgarayotgan ta'lim sektorlarida tobora kuchaymoqda.

Shu bilan birga, ushbu tadqiqot institutsional yetuklik darajasi va kontekstual moslashuv o'zgaruvchanligi tufayli cheklangan ko'lamga ega. Shuning uchun natijalar boshqaruvga yo'naltirilgan barqarorlik ta'limining solishtirma modeliga sintez qilinadi. Kelgusidagi izlanishlar muhim boshqaruv konstruktleri — masalan, muvofiqlashtirish, baholash, va "yashil yo'nalishlar"ning chidamlilik xaritasini — chuqur o'rganishi zarur. Bu kontseptual ramkani Kwauk va Okada (2023) siyosat va amaliyot o'rtasidagi nomuvofiqliklarni tushuntirish hamda transformatsion, inklyuziv va tizimli o'quv jarayonlarining kechikishiga sabab bo'layotgan omillarni aniqlash uchun ishlab chiqqan.

Shuningdek, ushbu tadqiqot natijalari kelajakdagi izlanishlar uchun institutsional moslashuv strategiyalariga oid yo'l-yo'riqlar va iqlimga chidamli ta'lim boshqaruvi bo'yicha salohiyatni oshirish ramkalari uchun manba vazifasini bajarishi mumkin.

Foydalanilgan Adabiyotlar ro'yxati

1. Barna, O. (2022). Integrating sustainable competences and green skills in the Hungarian environmental engineering education. In Towards a new future in engineering education, new scenarios that European alliances of tech universities open up.
2. Kwauk, C. T. (2022). A green skills framework for climate action, climate empowerment, and climate justice. Development Policy Review.
3. Fuchs, M. (2024). Green skills for sustainability transitions. Geography Compass.
4. Zacchia, G. (2022). Higher education interdisciplinarity: Addressing the complexity of sustainable energies and the green economy. Sustainability.
5. Nikolajenko-Skarbalé, J. (2021). The significance of "green" skills and competencies making the transition towards the "greener" economy. Rural Sustainability Research.
6. Aggarwal, D. (2023). Green education for a sustainable future.
7. Okada, A. (2023). A climate change and sustainability education movement: Networks, open schooling, and the 'CARE-KNOW-DO' framework. Sustainability.
8. Obrecht, M. (2022). Assessment of environmental sustainability integration into higher education for future experts and leaders. Journal of Environmental Management.
9. Aver, B. (2021). Higher education challenges: Developing skills to address contemporary economic and sustainability issues. Sustainability.
10. Szczepankiewicz, E.-I. (2021). A conceptual model for developing climate education in sustainability management education system. Sustainability.
11. M. K. M. (2024). Green HRM and teaching sustainability in higher education institutions: For promoting sustainable education and sustainable development goals. International Journal of Case Studies in Business, IT, and Education.
12. Renfors, S.-M. (2023). Supporting green transition in the Finnish tourism sector by identifying green skills. European Journal of Tourism Research.
13. Figueiró, P. (2022). Education for sustainability in higher education institutions: A multi-perspective proposal with a focus on management education. Journal of Cleaner Production.
14. Napathorn, C. (2021). The development of green skills across firms in the institutional context of Thailand. Asia-Pacific Journal of Business Administration.
15. Aldhaen, E. (2022). Education skills for digital age toward sustainable development – analysis and future directions. Development and Learning in Organizations: An International Journal.
16. Kioupi, V. (2022). Education for Sustainable Development as the catalyst for local transitions toward the Sustainable Development Goals. Frontiers in Sustainability.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>